

Tezaurul ecologic al României

Patrimoniul natural sau capitalul natural al României s-a constituit ca urmare a evoluției condițiilor climatice, geomorfologice și geologice și a dispersiei speciilor de plante și animale în postglaciar. Acest patrimoniu cuprinde:

- Specii sălbatice de plante și animale;
- Soiuri ale plantelor de cultură și rasele animalelor domestice;

- Ecosisteme naturale și seminaturale (păduri, pajiști cu diferite funcții pășuni, fânețe zone umede, ape curgătoare, peșteri, ape subterane, Marea Neagră);

- Ecosisteme antropizate: terenuri agricole, ferme, pepiniere.

În privința modului de gestionare, patrimoniul natural se diferențiază astfel:

- Terenuri menținute în regim natural: rețeaua națională de arii protejate;

- Terenuri aflate în regim seminatural: păduri exploatare, pajiști de tip pășune sau fâneață, luciu de apă folosit pentru pescuit;

- Terenuri aflate în regim artificial: suprafețele agricole lucrate permanent.

România este situată în centrul geografic al Europei și include cinci dintre cele zece regiuni biogeografice (RBG) recunoscute oficial de UE: alpină, continentală, panonică, pontică (euxinică) și stepa.

Doă dintre RBG (stepa și pontică) sunt prezente doar în România și nu există în alte țări ale UE (doar regiunea pontică pătrunde foarte puțin în estul Austriei). Astfel, România deține cea mai mare diversitate biogeografică, în comparație cu țările UE (Franța are patru RBG, Spania și Italia câte trei, iar celelalte state ale UE doar câte două).

Diversitatea ecosistemelor. Biodiversitatea remarcabilă a României este datorată în principal procentului important (47%) de ecosisteme naturale și seminaturale. Pădurile reprezintă o componentă esențială a biodiversității României; o dovadă a stării lor naturale este dată de prezența a 60% din efectivele populațiilor de urs din Europa și a 40% din efectivele populațiilor de lup. Cu toate că, în secolul trecut, zonele de pădure s-au înjumătățit, aproape 50% din pădurile existente astăzi sunt încă gospodărite pentru valoarea lor de protecție a mediului (de exemplu, protecția bazinelor acvatice, protecția solului și menținerea condițiilor climatice), cât și pentru valoarea lor socială pentru populație și mai puțin pentru producție. Una din cele mai mari zone umede ale Europei, rămasă până astăzi, Delta Dunării, este situată predominant pe teritoriul României. Prin programul CORINE- biotop, s-au identificat 783 tipuri de habitate, din care 758 sunt habitate terestre. Diversitatea mare de habitate se reflectă și în diversitatea florei și faunei.

Menținerea în stare optimă, productivă, a terenurilor cultivate, dezvoltarea fermelor de animale și întreținerea zonelor urbane și rurale, ca și a sistemelor de căi ferate și a celor rutiere, constituie obiective strategice ale oricărei guvernări. Analizând însă modul de folosire a suprafeței României, ies la iveală și zonele naturale, mai mult sau mai puțin afectate de sistemul socio-economic. Acestea reprezintă "refugiile" celor mai multe specii sălbatice de plante și animale, care, la sfârșitul ultimei perioade glaciare, au alcătuit flora și fauna României. România apare astfel ca un fel de matrice formată din zone (ecosisteme) naturale, în ochiurile căreia sunt localizate zone (ecosisteme) antropizate.

62% din teritoriul țării are caracter agricol, dar din acest procent mai mult de un sfert este alcătuit din pajiști și fânețe montane naturale. Totodată, pășunile amenajate, luncile folosite pentru animale și terenurile degradate care evoluează în regim natural "scad" la aproximativ 30% suprafața arabilă, deci cea care este controlată și dirijată de om.

Pădurile ocupă aproape 27% din teritoriu: 67% în zonele montane, 25% la deal și 8% la câmpie. Cele mai multe sunt ecosisteme aflate în regim de exploatare, conform legislației în vigoare, care prevede și măsuri de conservare și refacere. 35% din suprafețele împădurite reprezintă plantații.

Din stepele și mlaștinile de odinioară au rămas cel mult 10%, ceea ce reprezintă un procent foarte mic din suprafața țării.

Astfel, "matricea" naturală a României cuprinde multe ecosisteme degradate ceea ce influențează negativ diversitatea speciilor de plante și animale autohtone.

Evaluarea acestor resurse naturale regenerabile trebuie înțeleasă atât din punct de vedere ecologic, cât și economic. Câteva specii de arbori (conifere - molidul, bradul și foioase mai ales fagul) constituie o resursă de tip extractiv, prețul acesteia fiind stabilit de piața lemnului. Speciile de vânat și pescuit fac parte din aceeași categorie, prețul exemplarelor fiind determinat de taxele de vânatoare și pescuit, dar și de amenzi pentru braconaj. Tot aici putem încadra și plantele medicinale, melcii de grădină colectați pentru export ori lipitoarea medicinală, de asemenea pentru export. Dacă în privința lemnului, vânatului și peștelui există nu numai reglementări de exploatare, dar și infrastructura care să asigure protecția și conservarea (nu comentăm aici eficiența infrastructurii), în schimb, multe alte specii sunt exploatare exclusiv pentru obținerea unui profit imediat, neexistând măsuri de conservare.

Acordarea unei valori economice speciilor sălbatice este o chestiune extrem de dificilă: această valoare este, pentru cele mai multe dintre ele, una "teoretică", neputându-se include o valoare de extracție sau de consum. Majoritatea speciilor despre care discutăm nu reprezintă bunuri care se pot vinde direct sau indirect, deci ele nu fac obiectul pieței. Valoarea constă în serviciile pe care le oferă. Pentru înțelegerea acestei oferte, trebuie să privim speciile nu individual, ci ca elemente componente ale unor comunități vegetale sau animale care sunt caracteristice anumitor tipuri de habitate.

Zonele umede (wetland), constituite din mlaștini și bălți, adăpostesc comunități foarte bogate de plante acvatice și de animale terestre și acvatice sau amfibii. Exceptând câțiva pești, care pot fi pescuiți și câteva specii de păsări acvatice care pot fi vâdate, toate celelalte specii (de ordinul sutelor) constituie un sistem care contribuie la reglarea circuitelor hidrologice locale: zonele umede funcționează ca niște bureți care rețin cantități mari de apă, eliberând-o lent, într-un anumit ritm. La această funcție de reglare a circuitului hidrologic contribuie și pădurile, ca și tufărișurile de jneapăn din zonele alpine. Valoarea serviciilor oferite ar putea fi calculată, ținându-se seama de pagubele provocate de inundații, pagube care puteau fi evitate sau mult diminuate, dacă pădurile nu ar fi fost supraexploatare, jneapănul distrus de ciobani, iar zonele umede desecate pentru agricultură.

Insectele polenizatoare sunt indispensabile nu numai plantelor sălbatice, dar și multora din cele cultivate. Bureții și scoicile, împreună cu alte specii acvatice, datorită modului lor de hrănire, filtrează particulele din apă, participă eficient la epurarea biologică naturală. Sutele de specii minuscule de nevertebrate din sol contribuie, împreună cu bacteriile, la structurarea și menținerea fertilității acestuia. Un raport optim între plantele acvatice și alge asigură aspectul estetic al apei bălților din Delta Dunării, mărindu-le valoarea turistică.

Pentru unele specii păstrate sub forma unor indivizi în colecții muzeale există o valoare de inventar, dar aceasta reprezintă mai degrabă o părere subiectivă a cercetătorului. O altă imagine valorică ar putea fi dată de sprijinul financiar oferit de diferite organisme internaționale pentru conservarea biodiversității României sub forma unor programe și proiecte.

Conservarea speciilor este total nerentabilă, dacă nu se realizează totodată conservarea habitatelor, deci a comunităților din care fac parte speciile supuse conservării.

Amenințări la adresa biodiversității României

Amenințări directe

- Pierderi de habitate și fragmentarea habitatelor din cauza urbanizării, dezvoltării infrastructurii,

exploatare resurselor naturale: pădurile din Carpați sunt amenințate de extragerile intensive de masă lemnoasă; reducerea rezervelor de ape subterane, ca urmare a executării de lucrări hidrotehnice, a determinat uscarea parțială sau totală a 20.000 ha de pădure.

- Supraexploatare ecosistemelor și speciilor: agricultura de tip industrial și suprapășunatul micșorează resursele solului și duc la eroziune severă și degradarea ecosistemelor.

- Pierderea de zone umede din lungul Dunării, ca urmare a transformării acestora în terenuri agricole.

Amenințări indirecte

- Poluarea: ploile acide afectează pădurile, iar eutrofizarea exercită o presiune negativă asupra siturilor Ramsar; utilizarea în exces a pesticidelor (cazul Deltei Dunării) afectează sever mai ales specii de pești, păsări și mamifere marine.

- Turismul: turismul necontrolat și camparea în locuri nepermise, arderea copacilor (trebuie menționat cazul jneapănului) și lipsa controlului asupra accesului vehiculelor amenință ecosistemele montane.

- Comerțul: pe piață sunt vândute specii rare de plante cu bulbi.

- Existența unor conflicte între diverși utilizatori de terenuri: privatizarea pădurilor, slaba implementare și întărire a legislației privind protecția naturii, lipsa resurselor financiare și organizatorice ale instituțiilor implicate în conservarea biodiversității.

Slaba conștientizare a publicului reprezintă și ea un element favorizant al amenințărilor la adresa biodiversității.

Conf.univ.dr. NICOLAE GĂLDEAN

Facultatea de Științele Naturii și Ecologie
Universitatea Ecologică din București

Magazin juridic - un an de la apariție

Publicația MAGAZIN JURIDIC, singurul magazin în domeniul juridic din România, a împlinit 1 an! Pentru că am avut succes și la cititorii din breaslă și la publicul larg, începând cu numărul din 15 februarie ieșim într-o formulă lărgită și îmbunătățită!

Ne găsiți în toată țara, la standurile de carte în domeniul Dreptului și la chioșcurile Rodipet!

MAGAZIN JURIDIC este o publicație care nu trebuie să lipsească din lecturile dvs.